

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

1/2021

ročník/volume 31

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

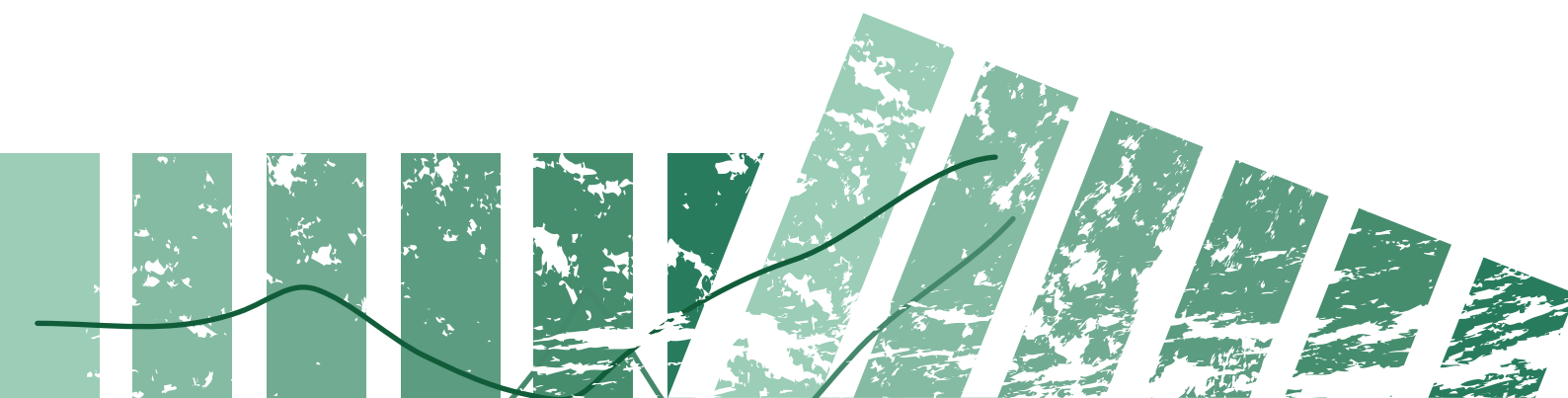
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 5

Typ článku/Type of article: nekrológ/necrology

Strany/Pages: 52 – 53

Dátum vydania/Publication date: 1. marec 2021/March 1, 2021

Nekrológ/Necrology

ZA ZDEŇKOM PAVLÍKOM

IN MEMORY OF ZDENĚK PAVLÍK

12. decembra 2020 zomrel vo veku nedožitých 90 rokov jeden z najvýznamnejších českých a československých demografov profesor Zdeněk Pavlík.

Profesor Pavlík bol posledným žijúcim zástupcom silnej generácie demografov, ktorí významne ovplyvnili túto vednú disciplínu v bývalom Československu v druhej polovici 20. storočia a pozdvihli ju na najvyššiu medzinárodnú úroveň. Svojou pedagogickou a vedeckou činnosťou sa zaradil medzi významných európskych demografov.

Profesor Pavlík založil Katedru demografie a geodemografie na Prírodovedeckej fakulte UK v Prahe, ktorú viedol osem rokov. Bol spoluzakladateľom Československej demografickej spoločnosti, jej dlhoročným predsedom a neskôr čestným predsedom. Pôsobil ako expert vo viacerých medzinárodných inštitúciách, OSN a Radu Európy nevynímajúc. Bol autorom mnohých odborných publikácií, štúdií a článkov. Medzi najvýznamnejšie patrí učebnica Základy demografie, ktorá slúži začínajúcim aj skúseným demografom už viac ako 30 rokov.

Okrem materskej Univerzity Karlovej profesor Pavlík prednášal na viacerých vysokých školách doma aj v zahraničí. Mal rozhodujúci podiel na výchove silnej generácie súčasných českých demografov, ovplyvnil však aj viacerých demografov na Slovensku.

Komplexnosť osobnosti profesora Pavlíka ako pedagóga a vedca podčiarkuje aj jeho intenzívny kontakt s príbuznými vedeckými odvetvami. Bol dlhoročným členom Českej štatistickej rady, aktívne pôsobil v stavovských organizáciách viacerých vedných odborov – antropológie, geografie, sociológie, politológie a štatistiky.

Vo svojej vedeckej činnosti sa profesor Pavlík zaoberal prakticky všetkými aspektami vývoja obyvateľstva. Vďaka dokonalej znalosti demografických zákonitostí a procesov, analytickým schopnostiam a všeobecnému rozhladu dokázal ako málo kto vnímať a hodnotiť populačný vývoj v širokých súvislostiach. Demografickú reprodukciu považoval za výsledok medziľudských vzťahov v rámci príslušného demografického systému. Tieto vzťahy však chápal komplexne, nielen ich biologicko-reprodukčnú stránku, ale aj spoločensko-ekonomickú.

Ťažiskom jeho vedeckej práce bola teoretická demografia. Bol zástancom a propagátorom teórie demografickej revolúcie. O demografické teórie sa opieral pri svojej analytickej a prognostickej činnosti. Tiež zdôrazňoval nutnosť pochopenia trendov vo vývoji obyvateľstva a mal vyhranený názor na možnosti ich ovplyvňovania zo strany spoločnosti. Aj preto kládol dôraz na sústavné a konzistentné skúmanie populačného vývoja.

Profesor Pavlík udržiaval intenzívne kontakty aj so slovenskou demografiou a slovenskými demografmi, či už prostredníctvom partnerskej Prírodovedeckej fakulty

UK v Bratislave, či verejných vystúpení na prednáškach a konferenciách alebo osobných stretnutí počas rôznych akcií alebo projektov.

Profesor Pavlík sa ešte počas štúdia stal členom Demokratického klubu. Ideálom demokracie zostal verný počas celého života, teda aj v období totalitného režimu v bývalom Československu, ktorý myšlienkam demokracie nebol naklonený. Keď po zmene politického režimu na konci 20. storočia obnovil Demokratický klub svoju činnosť, profesor Pavlík bol pri tom a až do konca života sa v Demokratickom klube angažoval.

Úmrtím profesora Pavlíka stratila česká a slovenská demografia mimoriadnu osobnosť. Odišiel významný vedec a pedagóg, rozhladený odborník a angažovaný občan. Zanechal po sebe výraznú stopu, z ktorej bude nielen česká ale aj slovenská demografia ešte dlho čerpať.

Ing. Boris VAŇO

Autor je pracovníkom Výskumného demografického centra Inštitútu informatiky a štatistiky v Bratislave. Špecializuje sa na hodnotenie populačného vývoja, demografické prognózy a populačnú politiku.